

TLUMACZENIE TEKSTÓW UMÓW ZWIĄZANYCH Z HYDRAULIKĄ

Michał Chabasiewicz

Autor jest absolwentem filologii hiszpańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zawodowo zajmuje się tłumaczeniem ustnym i pisemnym z języków hiszpańskiego i angielskiego.

Wstęp

Artykuł ma na celu omówienie podstawowych kwestii związanych z tłumaczeniem tekstów o tematyce hydraulicznej w oparciu o wzorcowe umowy o dostarczanie wody. Ze względu na powtarzalność niektórych elementów wspomnianych tekstów, w części zatytułowanej „Słownictwo” przytaczamy terminy, które pojawiają się najczęściej w tego typu pismach. Rozważamy także różne możliwości ich przetłumaczenia i krótko charakteryzujemy ich wady i zalety. W części „Formy umowy” omawiamy kilka różnic pomiędzy wzorcowymi umowami o dostarczenie wody w języku hiszpańskim i polskim.

Słownictwo

Termin *dostarczenie wody* posiada w języku hiszpańskim dwa najczęściej używane odpowiedniki: *abastecimiento de agua* i *suministro de agua*. Mimo, że pierwszy z wymienionych terminów pojawia się z dużą częstotliwością w treści umów, w ich tytułach używany jest raczej drugi z podanych zwrotów. Dlatego też przeważnie spotykanym tłumaczeniem tytułu „Umowa o dostarczenie wody” jest „Contrato de suministro de agua”.

Z użyciem słowa *suministro* można ponadto spotkać się także w przypadku innych tytułów umów związanych z dostawą energii w jakiegokolwiek formie np. w umowie o dostawie prądu.

Warto zauważyć, że przeważnie w umowach dotyczących dostarczania wody pojawia się także kwestia odprowadzania ścieków. Często zostaje to odnotowane już w polskim tytule umowy t.j. „Umowa o dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków”. Zwrot *odprowadzenie ścieków* może zostać przetłumaczony jako *recogida y evacuación de aguas residuales*, który stosunkowo precyzyjnie oddaje sens polskiego terminu. Tłumacz może jednak zawahać się przy podanym wyrażeniu, rozważając przełożenie go jako *tratamiento de aguas residuales*. Trzeba jednak pamiętać, że zastosowanie takiego rozwiązania translacyjnego nie oddaje w pełni sensu terminu, sugerując oczyszczanie ścieków a nie tylko ich odprowadzanie.

Kolejną problematyczną kwestią jest tłumaczenie słowa *instalación*, pojawiającego się w hiszpańskich tekstach o tematyce hydraulicznej. Kwestia tłumaczenia tego terminu jest o tyle znacząca, że pojawia się on także w wielu tekstach technicznych z dziedzin bardzo odległych, przez co zasługuje na szersze omówienie.

Instalación to termin tak pojemny i ogólny, że mimo pozornej prostoty może nastroczać wiele problemów zwłaszcza w kontekstach tak konkretnych jak umowy czy teksty techniczne.

Instalación bywa definiowane jako:

„*Conjunto de aparatos y otros objetos instalados para un servicio*”¹ J. Guitiérrez Cuadernaade, J. AA. Pascual Rodriguez (1992)

Choć słowo to jest przekładane jako *zakład* czy *zespół urządzeń*, warto rozważyć także możliwość przetłumaczenia go jako *instalacja*. Termin ten na dobre zagościł już w polskich wersjach Dyrektyw Rady WE.

Zwraca na ten fakt uwagę M. Górski określając termin *instalacja* jako jedno z podstawowych pojęć w dokumentach Unii Europejskiej:

„(...)przepisy są też źródłem definicji samego pojęcia instalacja, rozumianego jako stacjonarne urządzenie techniczne lub zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, pozostających we władaniu tego samego podmiotu i położonych na terenie jednego zakładu”ⁱⁱⁱ.

W wielu przypadkach oddanie hiszpańskiego terminu *instalación* jako *instalacja* wydaje mi się więc rozwiązaniem bardzo trafnym.

Termin *instalación* powraca jeszcze w innym kontekście, na który warto zwrócić uwagę, a mianowicie w związku z odpowiedzialnością stron za oczyszczanie ścieków.

Łatwym do popełnienia błędem w tłumaczeniu takich fragmentów jest użycie hiszpańskiego terminu *depuradora* jako odpowiednika terminu *oczyszczacz ścieków*. Wadą takiego rozwiązania jest jego nieprecyzyjność. *Depuradora* to bowiem tylko nazwa samego urządzenia, które w oczyszczalni się znajduje. Znacznie odpowiedniejsze więc byłoby tutaj zastosowanie terminu *Instalaciones de tratamiento de aguas residuales*.

Ważne jest także wyjaśnienie różnicy znaczeniowej między dwoma terminami pojawiającymi się regularnie w omawianej grupie tekstów a mianowicie *alcantrillado* i *canalización*.

Omówienie różnic między nimi jest o tyle ważne, że są to terminy nie zawsze prawidłowo używane, zapewne przez zbieżność hiszpańskiego *canalización* z polskim słowem *kanalizacja*.

Najczęściej używanym hiszpańskim odpowiednikiem słowa *kanalizacja* jest *alcantrillado*. Znajdziemy go przykładowo w złożeniach *servicios de alcantrillado* – usługi kanalizacyjne (w znaczeniu odprowadzania ścieków i wody deszczowej), *red de alcantrillado* – sieć kanalizacyjna. W omawianych umowach o dostarczenie wody i odprowadzenie ścieków znajdziemy też często pokrewne terminy *alcantrilla* – kratka ściekowa czy choćby *alcantrillar* – kanalizować.

Termin *canalización* jest używany w tym kontekście rzadziej i przeważnie odnosi się do tworzenia sieci połączeń (n.p. związanych z elektryfikacją). Można natrafić na użycie tego terminu także w tekstach o kanalizacji rzek.

Bardzo użytecznym terminem w tłumaczeniu tekstów umów o dostarczenie wody jest też bardzo ogólny przymiotnik *hidráulico* określający kwestie związane z hydrauliką. Dobrym przykładem jego użycia może być choćby zwrot *servicios hidráulicos* na ogólne określenie usług hydraulicznych.

Powracającym wielokrotnie fragmentem omawianych umów jest także zobowiązanie się stron do niedokonywania żadnych zmian w instalacji, które mogłyby wpłynąć na jej stan techniczny. Mimo że nie da się oczywiście przedstawić tutaj wszystkich, często problematycznych dla tłumacza sformułowań, można przytoczyć dwa ciekawe odpowiedniki terminów przydatne w tłumaczeniu.

Najczęstszym z tego rodzaju punktów umowy jest zapewnienie o niedokonywaniu przez usługobiorcę „zabudowy ani trwałych nasadzeń” na instalacji. Warto zauważyć, że często używanymi zwrotami są tutaj *hacer derivaciones* i *conectar tomas*. Najczęściej występują one oczywiście w negacji a zdanie w którym dana strona zobowiązuje się do niedokonywania zmian bywa wzmocnione dzięki użyciu czasu futuro simple.

Formy umowy

Porównując wzorcowe umowy o dostarczenie wody w językach hiszpańskim i polskim można zaobserwować kilka podstawowych różnic formalnych.

Charakterystyczną cechą umów hiszpańskich jest wyodrębnianie poszczególnych części umowy za pomocą tytułów. Jest to ciekawa praktyka, której raczej nie stosuje się we wzorcowych umowach w języku polskim.

Na przykład, w umowach sporządzanych w języku hiszpańskim, tuż pod tytułem umowy, znajduje się część, w której wymienia się strony ją zawierające. W wersji hiszpańskiej nosi ona często tytuł precyzyjnie określający jej zawartość. Powszechnie używanym tytułem opisywanej części jest „Reunidos”.

Część kolejna czyli treść umowy, która w Polsce także w większości przypadków jest pozbawiona wyjaśniającego nagłówka, w umowach hiszpańskich bywa opisywana na przykład jako „Estipulaciones” lub „Pactos”.

Inna istotna różnica dotyczy numeracji kolejnych punktów składających się na treść umowy. W umowach polskich powszechnie stosuje się podział części na paragrafy. W skład każdego paragrafu mogą wchodzić punkty oznaczane kolejnymi cyframi. W umowach hiszpańskich używa się głównie numeracji za pomocą cyfr, bez użycia paragrafów.

Interesującą różnicą formalną jest także odwrotna kolejność w opisie stron gdy podpisujący umowę reprezentuje na przykład firmę lub instytucję. W takim przypadku, w umowach w języku polskim najpierw wymienia się strony zawierające umowę (firmy lub instytucje) a dopiero później z imienia i nazwiska wyszczególnia konkretne osoby, które każdą ze stron reprezentują. Taka kolejność ma przypuszczalnie korzenie w tradycji istniejącej w prawie polskim, według której umowę zawierają strony, a konkretne osoby działają tylko w ich imieniu.

Kolejność w dokumentach hiszpańskich jest dokładnie odwrotna. Najpierw wymienia się osoby wraz z nazwą zajmowanego przez nie stanowiska a dopiero później stronę, którą każda z osób reprezentuje. Typowymi polskimi formułami w omawianych fragmentach są „reprezentowana przez” lub „w imieniu, którego działają”. Ich hiszpańskimi odpowiednikami są na przykład: „en representación de” czy „debidamente representada por”.

Bibliografia

Górski, M., (2003), Dyrektywa IPPC w ustawie prawo ochrony środowiska
Proceduralno-prawne wymagania w Polsce. <http://www.ecp.wroc.pl/> (2002) Accessed-10.09.2003□.
Kidyba, A., (2002), *Prawo handlowe*. Warszawa: C.H. Beck
SŁOWNIK
Gutiérrez Cuadrado, J.; Pascual Rodríguez, J.A. (ed.), (1996), *Diccionario de la Lengua Española*.
Salamanca: Santillana S.A..

SUMMARY

The author outlines basic problems in translating contracts and texts relating to sewer systems from Polish into Spanish. In the “Vocabulary” chapter the author presents basic terms that frequently appear in such texts and compares their various translations. In the chapter „Forms of contracts” the basic differences between the forms of Polish and Spanish contracts are sketched. Major differences are to be found, for instance, in the form of description of the parties that sign the contract. The existence of titles of parts of a contract is another interesting aspect of Spanish contracts. In contrast to such legal documents in Spanish, their Polish counterparts do not include such headings.